

těh. Nesejde na tom a není proto ani podstatnou vadou řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.), že nižší soudy nezjistily, zda byl o dočasném úředně zjištěném pobytu Josefa K-a alespoň někdo zeúčastněných osob — dovolání míní patrně jeho rodinu a osoby jejího nejbližšího okolí — vyrozuměn. Jde jen o to, zda osobám, které měly právní zájem, o jeho pobytu zvědět, to bylo možné, kdyby byly vynaložily onu průměrnou píli a námahu, kterou nutno na každém rozumném člověku při spravování jeho rodinných věcí spravedlivě žádati. A tu nelze v souzeném případě neuznati, že by zájemníkům bylo bývalo lze — po případě pomocí opatrovníckého soudu nezl. dětí Josefa K-a — občasným dotazem u policejního ředitelství v Praze, po případě též u jeho domovské obce, u níž se úřední zprávy o trestech a o pobytu odsouzených zpravidla sbíhají, jeho pobyt zvědět, kdyby byli chtěli nebo se o to byli vážně pokusili.

Čís. 7807.

Žaloba o zrušení náhradního nálezu podle zákona ze dne 6. června 1887, č. 72 ř. zák.

Není závady, by vojenský náhradní nález nebyl vydán nejprve proti podpůrnému ručiteli. V nálezu však dlužno označiti, že byl proti němu vydán jako proti podpůrnému ručiteli. Teprve v řízení exekucním šlo by o to, zda bylo vyslovené pořadí dodrženo a bylo by se lze brániti proti případnému přehmatu v tomto směru.

(Rozh. ze dne 23. února 1928, Rv II 266/27.)

Žalobci, důstojníku účtárny, bylo předepsáno k náhradě 4.192 Kč 30 h, ježto jako likvidující důstojník likvidoval nadporučíku Františku K-ovi o tento peníz více. Žalobě, by bylo zjištěno, že náhradní nález jest bezúčinný a že se jako předčasný zrušuje a by žalovaný čsl. erár byl povinen to uznati, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto důvodů: Podle důvodové zprávy k § 1 zákona ze dne 6. června 1887, č. 72 ř. zák. jest sice posuzovati rozsah služebních povinností podle povahy věci a podle platných administrativních zařízení, otázku však, zda a v jakém rozsahu jest odůvodněná povinnost k náhradě, toliko podle platného práva civilního. Z toho plyne, že soud, na něhož byla vznesena žaloba ve smyslu § 2 cit. zák., nepřezkoumává, zda vydání nálezu bylo podle administrativních předpisů, platných pro vojenskou správu ohledně řízení o náhradě škody přípustné, nýbrž zda její návrh na náhradu škody proti žalobci byl opodstatněn v době vydání nálezu, jinými slovy, zda byly splněny všechny předpoklady pro nárok na náhradu škody ve smyslu občanského zákona. Jedním z těchto předpokladů jest, že škoda vojenské správě již povstala. V souzeném případě bylo sice zjištěno, že nadporučík S., jenž dle nálezu samého byl principálním ručitelem, neoprávněně přijal, oč mu více bylo vyplaceno, a že tedy vojenská správa má proti němu nárok na vrácení tohoto přeplatku. Teprve, kdyby nárok

ten nebyl uspokojen, kdyby bylo zjištěno, že vymožení tohoto nároku na principálním ručiteli bylo bezvýsledné, bylo by lze říci, že povstala z opominutí podpůrného ručitele vojenské správě škoda. Vojenská správa musila nejen vydati nález proti principálnímu ručiteli, nýbrž i jej provést, podniknouti vše, čeho k tomu třeba, zejména všechny exekuční kroky. To se však podle nesporného přednesu stran ani do doby vyhlášení rozsudku prvního soudu nestalo a nemohl tedy žalobce býti odsouzen k náhradě škody. Názor odvolatelův, že nález deklaruje jen způsob ručení osoby povinné, není správný. Neboť na jeho základě, nebylo-li mu žalobou podle § 2 cit. zák. odporováno, jest ho podle § 8 cit. zák. pokládati co do vykonatelnosti za rovný soudnímu rozsudku vešlému v právní moc (§ 1 čís. 10 ex. ř.). To přiznává samo odvolání, pravíc, že náhradní nález jest předpokladem, titulem dalšího nuceného vymáhání nároku. Jest sice správné, že vojenská správa nemusí nárok onen vymáhati, avšak může tak učiniti a byl by žalobce vydán její libovůli, nemoha se proti provedení nálezu již brániti. To také uznává služební kniha K-1, ustanovujíc v § 48, že povinnost, nahraditi státu škodu, postihuje především principálního ručitele a teprve, kdyby tento nemohl eráru škodu ihned nahraditi nebo aspoň podle zákona zajistiti, jest nutno zároveň bezprostředně k náhradě přidržeti ručitele podpůrného. Tomu nevadí ani nebezpečí promlčení, poněvadž lhůta § 1489 obč. zák. počíná teprve od doby, kdy poškozený zvěděl o škodě a o osobě škůdcově. O škodě způsobené podpůrným ručitelem doví se však teprve, až jest zjištěno, že od primárního nemůže dosíci náhrady. Příklad, který odvolání uvádí na podporu svého opačného názoru, nemluví proti názoru tu hájenému. V uvedeném tam případě prvním nezjistil se pachatel, takže nemohla na něm jako na principálním ručiteli náhrada vyloupených peněz býti vymáhána a bylo tedy již jisto, že vojenská správa náhradu od něho neobdrží a že trpí škodu, kterou podpůrný ručitel jest povinen jí nahraditi. V druhém uvedeném případě muselo by obdobně jako v souzeném případě býti zjištěno, že vymožení na základě odsuzujícího výroku civilního soudu na principálním ručiteli bylo bezvýsledné. Byl proto výklad § 48 služ. knihy K-1 pro právní posouzení věci bez významu a není třeba se zabývati tím, zda první soud obsah vyšetřujících spisů a ustanovení služební knihy správně ocenil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by o ní dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žalobce uplatňuje proti nálezu zemského vojenského velitelství ze dne 13. ledna 1921, jímž byl jako podpůrný ručitel odsouzen k náhradě 4.192 Kč 30 h a jež napadá ve smyslu § 2 zákona ze dne 6. června 1887, čís. 72 ř. zák., žádaje jeho zrušení, tyto dvě námitky: 1. že je nález předčasný, ježto proti principálnímu ručiteli, nadporučíku v záloze Arnoštu S-ovi nebyl nález náhradní dosud vydán, k čemuž dolo-

žiti jest, že žalovaný erár tvrdil, že S. byl již odsouzen nálezem ze dne 9. srpna 1926 jako principální ručitel, jenže nález tento nenabyl posud moci práva; 2. že nález je bezdůvodný, ježto žalobce nestihá zavinění a náhradní nárok proti němu tedy vůbec místa nemá. Nižší stolice uznaly předčasnost a, vyhověvše proto žalobě, nález zrušily. Dovolání sluší dáti za pravdu, že tu předčasnosti není. Rozhodné předpisy služební knihy K-1, o něž se i nižší stolice i strany opírají, jsou tyto: § 48: Při každém poškození státní správy osobami ve služebním svazku vojska, při kterém má býti předepsána náhrada (§ 32), vydá intendance zemského vojenského velitelství na základě vyšetřovacích spisů administrativní nález o tom, koho stihá povinnost k náhradě a v jakém rozsahu podle zásad o zodpovědnosti stanovených služebními instrukcemi a předpisy, jakož i podle zásad občanského práva. Stihá-li tato povinnost několik osob, nutno při pořadí, podle něhož mají býti k náhradě přidrženy, rozlišovati mezi ručiteli principálními a subsidiárními. Povinnost nahraditi státu škodu, postihuje totiž především osoby, jichž jednáním nebo opomenutím škoda nejdříve byla způsobena, jakož i ty, které byly s nimi v zaviněném dorozumění. Tyto osoby jsou tudíž principálními ručiteli. Kdyby principální ručitel nemohl eráru škodu ihned nahraditi neb alespoň podle zákona zajistiti, nutno zároveň bezprostředně k náhradě přidržeti subsidiární ručitele, totiž osoby, které zanedbáním předpisů neb opominutím svých zvláštních povinností čin umožnily, aniž však jednaly v zaviněném dorozumění s principálním ručitelem. Pokud jde o rozsah ručení několika osob, ručí všichni za jednoho a jeden za všechny tenkrát, byla-li škoda několika osobami způsobena úmyslně nebo sice pouhým nedopatřením, avšak podíly jednotlivců na škodě nedají se s určitostí zjistiti. Podle povahy okolností může býti v témž případě škody vydáno několik nálezu o náhradě: a) když část škody je hned jasná, kdežto ostatek vyžaduje ještě šetření, b) pokud je několik osob, když závazek jedněch jest zjištěn, ostatních však je ještě pochybný. V odstavci (1) citovaný § 32 stanoví, že, shledá-li se, že někdo škodu zavinil a že zavinění toto, způsobené porušením služební povinnosti, jest se škodou v příčinné souvislosti a podle zásad občanského práva odůvodňuje nárok na náhradu škody, jest proti vinníkům ze služebního svazku vojska vynésti nález náhradní. Žalobce, jak nesporno, likvidoval v listopadu 1918 jako přednosta účtárny správní komise voj. inval. školy nadporučíku Arnoštu S-ovi následkem chybného zaúčtování ve výkazu náležitostí štábního oddílu za říjen 1918 o 4192 Kč 30 h více, než pohledávka správně činila, a jde o náhradu tohoto přeplatku. Podle toho jest žalobce ručitelem pouze podpůrným ve smyslu řečených předpisů. Co se týče otázky předčasnosti, sluší předeslati, že se sice zmíněné předpisy odvolávají na zásady občanského práva o náhradě škody, že však samozřejmě zásady ty platí jen potud, pokud služební předpisy jim neodporují. Odpor tu je potud, že se podle občanského práva nerozeznává mezi principálním a subsidiárním ručitelem, nýbrž všichni, kdo škodu zavinili, jsou ručitelé přímí (§ 1301 obč. zák.), takže by jím byl podle občanského práva i žalobce, třeba že je dle vojenského práva

pouze ručitelem subsidiárním. Již z toho plyne, že na tuto povahu závazku, zda jest principální či pouze podpůrný, nesluší klásti obzvláštní důraz, který na ni klade žalobce a s ním nižší stolice a který obsahem předpisů vojenského práva není ospravedlněn. Podle posloupnosti řečených ustanovení sluší vycházeti z předpisu, že, je-li více osob náhradou povinných, má býti v nálezů vysloveno pořadí, podle něhož mají býti k náhradě přidrženy, a jen jako důsledek tohoto předpisu, by se vidělo, podle jakých hledisek se má toho pořadí určit, rozeznávají další předpisy ručitele principální a ručitele subsidiární, že tito totiž mají následovati až za oněmi. Již z toho plyne, že, stalo-li se tak, je tím účel rozeznávání pro řízení nalézací — na rozdíl od exekučního — úplně vyčerpán. A poněvadž se to v souzeném případě stalo zřetelně tím, že žalobce byl v napadeném nálezů označen výslovně jako ručitel subsidiární, čímž jasně řečeno, že má býti k náhradě (k zaplacení) přidržován až za ručitelem (ručiteli) principálními, je tím předpisu v řízení nalézacím učiněno úplně zadost a teprve v řízení uhražovacím (exekučním) by šlo o to, by toto zde vyslovené pořadí bylo dodrženo a napřed tedy přidržován byl k placení ručitel principální, a ovšem proti přehmatu v tom směru se hájiti byla by příčina, ba vůbec možnost až právě v řízení exekučním, až by bylo zavedeno. Ovšem je i tu v neprospěch subsidiárního ručitele výjimka, že, kdyby principální ručitel nemohl škodu nahraditi neb aspoň zajistiti ihned, nutno zároveň bezprostředně, nečekajíc na nic dále, přidržeti k náhradě ručitele subsidiárního. Patrně jest pak věcí ručitele subsidiárního, by si zaplacený peníz vymáhal postihem na ručiteli principálním sám, a zajištěním se tu zřejmě myslí zajištění ve smyslu dvor. dekretu z 18. září 1786, čís. 577 lit. c) a ze dne 24. října 1806, čís. 789 sb. z. s., které povolití jest na pouhou žádost správního úřadu. Pod řečenou podmínkou není tedy vyloučeno, by i placení nebylo vymáháno na subsidiárním dlužníku s pomínutím dlužníka principálního, naprosto však není z obsahu zmíněných předpisů závady, by nemohl býti vydán napřed nález proti subsidiárnímu a pak teprv proti hlavnímu dlužníku, neboť zbraňovati tomu mělo by jen tehdy význam, kdyby k vydání nálezů proti podpůrnému dlužníku po případě dojíti nemusilo, kdežto podle přesných oněch předpisů vždycky musí býti vydán nález proti všem vinníkům a jen se musí určití jich pořadí pro případ, nuceného vymáhání, čímž zájmy podpůrných dlužníků jsou dostatečně chráněny. To se však, jak řečeno, v souzeném případě stalo tím, že žalobce prohlášen výslovně za dlužníka pouze podpůrného. Že může proti každému dlužníku vydán býti nález bez ohledu na to, zda se také vydává proti ostatním, plyne jasné z ustanovení b), jež to připouští, nařizujíc výslovně, že, když závazek jednoho dlužníka je k řešení zralý, má se o něm nález vynésti bez ohledu, jaký nebo který dlužník to je a jací a kteří jsou ti, ohledně nichž věc ještě zralou není. V souzeném případě je námitka předčasnosti tím zbytečnější a bezpředmětnější, ano podle potvrzení hospodářské správy čs. zem. voj. velitelství ze dne 28. listopadu 1922 sporných 4192 Kč 30 h bylo žalobcem samým po vynesení nálezů zaplaceno, takže nepůjde

vůbec o exekuci a jde jen o zjištění, zda žalobce dlužníkem vůbec jest, což se má právě státi rozsudkem v tomto sporu. Nelze se domyslit, k čemu má i jen jemu námitka předčasnosti býti k dobru, vždyť je mu naopak ke škodě: kdyby se totiž zjistilo, že ho vina nestihá, že vůbec ručitelem není, ani podpůrným, musil by mu erár 4192 Kč 30 h vrátiti (§ 1431 a násl. obč. zák.), ano bylo zapláceno jen za předpokladu budoucího vysouzení, k tomuto vrácení však nemůže zatím dojiti, když žalobě vyhověno jen pro předčasnost nález, tedy pouze prozatím a dlužno vyčkati pozdější nález, jenž by již nebyl předčasným, kdežto, když se s pominutím námitky předčasnosti rozhodne hned ve věci samé a žalobce zvítězí, budou mu peníze vráceny bez dalšího čekání. Vydány mu býti nemohou, pokud žalobce není osvobozen ve věci samé.

Čís. 7808.

Vyúčtování ze společenského poměru může se státi i v žalobě o zaplacení účetního výsledku.

(Rozh. ze dne 23. února 1928, Rv II 457/27.)

Žalobce koupil společně se žalovaným přístroje za účelem dalšího jich odprodeje a zaplatil sám celou kupní cenu. Ježto přístroje zůstaly neprodány, domáhal se žalobce na žalovaném zaplacení poloviny kupní ceny. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu pro tentokráte zamítl.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Výsledný konečný nárok ze společenského poměru vyžaduje sice nutně, jak míní napadený rozsudek, předchozí vyúčtování příjmů a výloh se skončeným a likvidovaným poměrem souvisejících. Avšak není příčiny ani předpisu, že se vyúčtování to nemůže — zejména v jednodušších případech, o jaký jde v případě souzeném, — státi v žalobě o zaplacení účetního výsledku. Nevadí tomu zejména předpis čl. 270 obč. zák., jenž stanoví jen povinnost složit účet, ale nemá podrobnějších ustanovení o způsobu, jak má býti složen. V souzeném sporu tvrdí žalobce, že společně zakoupené přístroje jsou již po léta neprodejně. Pokládá tudíž společenský poměr za skončený. Vykazuje celková, jednotlivě uvedená vydání, prohlašuje je, ježto proti nim prý není příjmů, za ztrátu, navrhuje jako likvidaci jmění, by zakoupených 50 přístrojů bylo rozděleno na oba společníky stejným dílem, a žádá na žalovaném, by mu zaplatil polovici takto vyúčtované ztráty. Tím je v žalobě vyhověno požadavku zdůrazňovanému odvolacím rozsudkem, že vymáhání výsledného nároku je závislé na skončení, zlikvidování a vyúčtování společenského poměru. Zda skutkový přednes žalobcův, najmě jeho zúčtování, je správné, ie bez významu při řešení otázky, zda bylo lze toho